

سرمقاله

امنیت غذایی با توسعه کشاورزی دیم

با توجه به محدودیت منابع آبی کشور و افزایش سه برابر متوسط تبخیر نسبت به مقیاس جهانی و لزوم توجه به تولیدات دیم در کشور، طرح جهش تولید در دیمزارها با پشتیبانی ستاد اجرایی فرمان امام یکی از وسیع ترین طرح های وزارت جهاد کشاورزی است که از نیمه دوم سال ۱۳۹۹ اجرا می شود. طرح جهش تولید در دیمزارها در سال نخست با ۶۷۰ هزار هکتار در ۶ استان شروع شده و الان در ۴/۲ میلیون هکتار اجرا می شود. در طی این سال ها تولید گندم در دیمزارها از ۴ میلیون تن در سال ۱۴۰۱ به بیش از ۵ میلیون تن افزایش یافته است و تا سال ۱۴۰۵ با حمایت از کشت دیم مبتنی بر دانش، شاهد افزایش میزان تولید گندم تا ۶ میلیون تن از مجموع ۴ میلیون هکتار اراضی دیم گندم خواهیم بود. استفاده از ظرفیت های مردمی به ویژه مشارکت بخش خصوصی، شرکت های دانش بنیان و نخبگان برای توسعه کشاورزی دیم ضرورتی بود که در این طرح عملیاتی شد. از این رو برای رسیدن به جایگاه مستحکم در حوزه امنیت غذایی نیازمند استفاده از همه ظرفیت ها و توانمندی های کشور به تناسب شرایط اقلیمی به بهترین نحو ممکن هستیم. بر اساس مفاد برنامه هفتم و لزوم خودکفایی در ۹۰ درصد محصولات راهبردی در شرایط محدودیت منابع آبی در کشور، تنها با توسعه کشاورزی دانش بنیان و استفاده از همه دانش های موجود و فناوری های جدید در کشاورزی امکان دستیابی حداکثر تولید در محصولات زراعی دیم وجود خواهد داشت.

بازدیدهای فنی از آزمایشات و مزارع تکثیر بذر

از لاین های کاندید و در دست معرفی مؤسسه دیم بازدید

شد. زمانیان رئیس مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال با

همراهی معاونین از لاین های کاندید گندم نان در دست معرفی بخش

غلات مؤسسه برای مناطق سرد و معتدل سرد در ستاد مؤسسه بازدید کردند. در بازدیدی دیگر، عضو هیئت مدیره کشت صنعت

مغان و هیئت همراه از دستاوردهای موسسه دیم در مزارع به نژادی، ارقام جدید معرفی شده و لاین های در دست معرفی محصولات زراعی دیم در ستاد مؤسسه بازدید کردند. در این

بازید ضمن تبادل نظر، هیئت مدیره کشت صنعت مغان برای خرید

رویالتهی ارقام گندم، جو، نخود، عدس و گیاهان علوفه ای اعلام آمادگی کردند و مقرر شد یک پایگاه نوآوری از ارقام تجاری و لاین های جدید مؤسسه دیم در سال زراعی آینده در کشت صنعت مغان اجرایی گردد. همچنین مقرر شد از ارقام جو و علوفه این مؤسسه به منظور جانمایی ارقام در منطقه در کشت و صنعت کشت شود.

بازدیدهای دانشجویی در راستای همکاری های مشترک

بین مؤسسه و دانشگاه ها انجام شد. دانشجویان گروه ژنتیک و به نژادی دانشکده کشاورزی دانشگاه مراغه، دانشجویان دانشگاه پیام نور مراغه و دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز در

سه بازدید جدا گانه از بخش های مختلف مؤسسه بازدید

کردند. بازدید از گلخانه ها، مزارع تحقیقاتی، آزمایشگاه های خاک شناسی، ژنتیک مولکولی و بیماری شناسی مؤسسه، واحد تحقیقات تنش های زیستی گیاهان لگوم و دانه های روغنی مؤسسه دیم، لاین های در دست معرفی، برنامه های دورگیری بخش غلات و حبوبات، ارقام جدید مزارع تکثیری محصولات زراعی و آزمایشگاه های خاک شناسی از مهمترین برنامه های بازدیدهای دانشجویی بود که دانشجویان ضمن مشاهده پایش و شناسایی عوامل بیماری زای گیاهی و روند بررسی تنش های محیطی، با

روش‌های نوین زراعت و اصلاح نباتات در خصوص ایجاد تنوع ژنتیکی در محصولات زراعی آشنا شدند.

همکاری‌های مشترک با شرکت‌های دانش بنیان

قرارداد اجرای پروژه تحقیقاتی با شرکت دانش بنیان آراز

اکسیر در استان آذربایجان شرقی به امضا رسید. در راستای

هم افزایی علمی با شرکت های دانش بنیان قرارداد اجرای پروژه پژوهشی ۲ ساله " ارزیابی محلول پاشی اسیدآمین‌های غنی شده با

کلاته‌های عناصر موثر در رشد بر عملکرد گندم در شرایط مناطق

سرد سیر " با شرکت آراز اکسیر در استان آذربایجان شرقی منعقد شد. این چهارمین پروژه مشترک می باشد که موسسه دیم در جهت افزایش تولید با شرکت‌های دانش بنیان منعقد کرده است. روستایی اهداف این قرارداد را هم افزایی علمی و رفع چالش‌ها و موانع تغذیه گیاهی در خصوص افزایش تولید در راستای امنیت غذایی در دیم‌زارهای کشور اعلام کرد که در شهرستان‌های مراغه و هشتروند و در شرایط بهره برداران منطقه اجرا می‌شود.

همکاری با مرکز تحقیقات و کشت و صنعت شهید رجائی در

تولید نباتات علوفه ای انجام می شود. در بازدید معاون

پژوهش و فناوری مؤسسه به همراه رؤسای بخش‌های

تحقیقاتی موسسه از مناطق دیم استان خوزستان و مرکز تحقیقات و آموزش و ترویج کشاورزی صفی‌آباد دزفول، مقرر شد ارقام دیم گیاهان علوفه‌ای ماشک، خلر و نخود علوفه‌ای به صورت پایلوت با همکاری مرکز تحقیقات و کشت و صنعت شهید رجائی و مؤسسه دیم کشت گردد تا زمینه برای توسعه ارقام علوفه در راستای الگوی کشت در این استان فراهم شود.

توصیه های فنی در بازدید از مزارع بهره برداران

استفاده از ارقام مقاوم، ساده‌ترین روش کنترل بیماری

زنگ زرد در دیم‌زارها است. رییس موسسه دیم در بازدید از پایگاه‌های نوآوری طرح جهش تولید در شهرستان‌های هوراند، کلیبر و اهر در استان آذربایجان شرقی اظهار داشت: با توجه به بارندگی‌های بهاری و شرایط مناسب برای فعالیت‌های عوامل بیماری‌زای قارچی به ویژه در گندم، استفاده از ارقام مقاوم به این بیماری می‌تواند در کنترل و کاهش خسارت آن موثر باشد. در پایگاه نوآوری شهرستان‌های شمال استان آذربایجان شرقی با کشت ارقام جام، ایوان، راد و همتا به دلیل مقاومت این ارقام به بیماری زنگ مشکلی بیماری با وجود بارش‌های خوب در فصل بهار وجود نداشت. دکتر روستایی استفاده از دستورالعمل‌های فنی موسسه و بکارگیری بسته‌های زراعی را در کاهش میزان خسارت عوامل بیماری‌زا و تنش‌های محیطی بسیار موثر دانستند.

کاربرد ارقام مناسب در کنار رعایت تاریخ کاشت راهکار

اصلی کنترل خسارت سرما در دیم‌زارها معرفی شد. رئیس

موسسه از مزارع دیم شهرستان‌های گرمی، بيله‌سوار، پارس‌آباد مغان و آزمایش‌های به‌نژادی گندم در ایستگاه جعفرآباد مغان بازدید کردند. رئیس موسسه در بازدید از پایگاه نوآوری شهرستان مغان، رعایت توصیه‌های علمی و فنی موسسه دیم را علت مصون ماندن محصولات زراعی این پایگاه از خسارت تغییرات اقلیمی و تنش‌های غیرزنده به‌ویژه سرماهای دیررس در زمستان عنوان کرد. بنابراین، تلاش مضاعف کارشناسان استان برای تبیین راهکارها و توصیه‌های فنی موسسه در جهت جلوگیری از خسارت سرمازدگی در دیم‌زارهای استان را با کاربرد ارقام مناسب برای منطقه در کنار رعایت دستورالعمل‌های فنی مخصوصا تاریخ کاشت لازم و ضروری دانستند.

عوامل خسارت زای محصولات زراعی در طرح جهش

تولید بررسی شد. جلسه بررسی عوامل خسارت‌زای محصولات

زراعی در طرح جهش تولید با حضور مسئولان استانی در شهرستان‌های شمالی استان آذربایجان شرقی (اهر، کلیبر، خداآفرین و هوراند) انجام شد. رییس موسسه دیم در این جلسه با اشاره به تغییرات اقلیمی اظهار داشت: به منظور کاهش خسارت‌های عوامل زنده و غیر زنده در زراعت دیم کاربرد دانش فنی برای دانش بنیان کردن بخش کشاورزی در قالب دستورالعمل‌های فنی در مراحل کاشت، داشت و برداشت برای

مختلف در کشور، تهیه دستورالعمل‌های فنی و بسته‌های زراعی، ایجاد پایگاه‌های نوآوری باهدف انتقال آخرین یافته‌های تحقیقاتی در مزارع کشاورزان دیم‌کار در مناطق مختلف کشور برای معرفی ارقام متنوع، تغذیه مطلوب، مدیریت علف‌های هرز، آرایش کشت، تغییر تاریخ کاشت از بهار به پاییز در برخی محصولات تناوبی، کشاورزی حفاظتی و دقیق معرفی شدند.

رویدادهای ترویجی

رویدادهای ترویجی برای انتقال یافته‌های تحقیقات در

موسسه دیم برگزار می‌شوند.

رویداد ترویجی روز مزرعه همزمان با روز ملی گندم در پایگاه نوآوری موسسه دیم در روستای اوخچی برگزار شد. معاون پژوهش و فناوری موسسه از تداوم و استمرار فعالیت‌های ترویجی موسسه در قالب روزهای مزرعه، هفته انتقال یافته و کاروان‌های ترویجی طبق روال سال‌های قبل در جهت آشنایی کارشناسان و زارعین با بسته‌های دانش‌بنیان موسسه در عرصه دیم خبر داد. جعفرزاده همکاری و مشارکت زارعین در اجرای دستورالعمل‌ها و بسته‌های دانش بنیان موسسه دیم را عامل اصلی بهره‌وری و پایداری تولید در دیم‌زارها عنوان کرد.

روز ملی انتقال یافته‌های تحقیقاتی در مؤسسه دیم برگزار

شد. روز ملی انتقال یافته‌های تحقیقاتی مؤسسه دیم که با حضور مدیران ستادی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان جهاد کشاورزی

استان آذربایجان شرقی، معاونان تولیدات گیاهی و

مسئولین زراعت سازمان‌های جهاد کشاورزی استان‌های مختلف کشور و مقامات استانی و شهرستانی از قبیل نماینده محترم شهرستان مراغه در مجلس شورای اسلامی، استاندار محترم آذربایجان شرقی و فرماندار محترم شهرستان مراغه در تاریخ ۲۴ خرداد برگزار گردید. در این مراسم، آخرین یافته‌های تحقیقاتی به نژادی و به زراعی توسط محققان موسسه توضیح داده شد و در خصوص مشکلات و چالش‌های دیم استان‌های شرکت کننده تبادل نظر بعمل آمد.

افزایش بهره‌وری در دیم‌زارها ضروری است. همچنین

ایشان تأکید کردند که رعایت تاریخ کاشت در اقلیم‌های مختلف و همچنین بکارگیری توصیه‌های فنی بعد از ایجاد خسارت برای جبران سرمازدگی و بازیابی رشد ضروری بوده و کشاورزانی که به این نکات توجه می‌کنند، کمترین خسارت را متحمل خواهند شد. رییس موسسه همچنین به کاشت ارقام مقاوم به زنگ زرد در گندم دیم در مناطق سرد و معتدل سرد در سال آتی از قبیل جام، ایوان، هور، راد و همتا در این مناطق تأکید کرد.

تشریح دستاوردهای موسسه

دستاوردهای موسسه دیم در ارتباط با محصول گندم دیم

در روز ملی گندم تشریح شد. رئیس مؤسسه تحقیقات

کشاورزی دیم در روز ملی گندم از معرفی ۵۰ رقم گندم دیم با ویژگی‌های متنوع برای افزایش تولید، بهبود کیفیت نان و ماکارونی در این موسسه خبر داد. از این ۵۰ رقم معرفی شده، ۲۷ رقم گندم نان زمستانه و بینابین برای مناطق سرد و معتدل، ۱۲ رقم گندم دوروم برای تولید پاستا و ماکارونی برای کشت در مناطق معتدل و گرمسیر دیم و ۱۱ رقم گندم نان بهاره برای مناطق گرمسیری بوده است. این ارقام با هدف ایجاد تنوع ژنتیکی برای سازگاری و تاب‌آوری در برابر تنش‌های خشکی، سرما، گرما، بیماری‌ها، سازگاری خصوصی، قابلیت کشت در شرایط آبیاری تکمیلی، کیفیت خوب نانویی و تولید پاستا و ماکارونی معرفی شده‌اند.

دستاوردهای موسسه دیم در دولت سیزدهم ارائه شد. رئیس

موسسه مهمترین دستاوردهای این موسسه را در دولت سیزدهم شامل واگذاری ۲۰ فقره دانش فنی رویالتی ارقام مختلف به بخش خصوصی، اجرای پروژه پژوهشی ۲ ساله "ارزیابی محلول پاشی اسیدآمین‌های غنی شده با کلاته‌های عناصر موثر در رشد بر عملکرد گندم در شرایط مناطق سردسیر" با بخش خصوصی، اجرای ۱۸۳ فقره پروژه تحقیقاتی ملی، مشترک، مستقل و خاص توسط محققین تحقیقاتی در ستاد مؤسسه و ۲۶ استان همکار دیم‌خیز کشور، معرفی ۲۰ رقم جدید از محصولات زراعی دیم در غلات، حبوبات، دانه‌های روغنی و گیاهان علوفه‌ای برای اقلیم‌های

منطقه از مهم ترین عوامل موثر در ضریب نفوذ ارقام جدید و نشر و پذیرش آن‌ها گزارش شد.

برنامه‌های فرهنگی

برنامه‌های فرهنگی موسسه دیم در فصل بهار:
* حضور گروهی و خانوادگی کارکنان موسسه تحقیقات کشاورزی دیم در راهپیمایی روز قدس

* برگزاری دوره آموزشی "رمضان و رازهای روزه‌داری"

* مراسم بزرگداشت شهدای راه خدمت آیت الله رئیسی و همراهان
* برگزاری اولین نشست صمیمی رییس موسسه با بازنشستگان

موسسه

* برگزاری مراسم بزرگداشت مقام دختر در دهه کرامت

تبریک انتصاب

همکار گرامی جناب آقای دکتر خرسندی، انتصاب شایسته جنابعالی را به عنوان سرپرست جدید مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان مراغه تبریک عرض نموده و یقین داریم با عنایت به شایستگی و تجارب

جنابعالی و استعانت از خداوند متعال شاهد رشد و شکوفائی هرچه بیشتر در بخش کشاورزی منطقه خواهیم شد. موفقیت و سربلندی شما را از درگاه خداوند منان مسئلت داریم.

فصلنامه داخلی دیم - (نشریه علمی-خبری)

شماره ۱۱- سال چهارم - بهار ۱۴۰۲

مدیر مسئول: دکتر مظفر روستایی سردبیر: رامین لطفی

هیات تحریریه: مظفر روستایی، جعفر جعفرزاده، اسماعیل

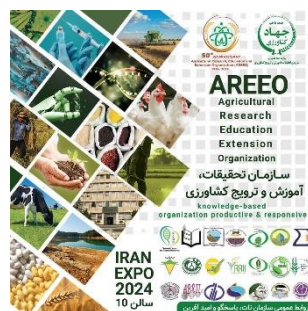
زادحسن، حمید حسینیان خوشرو، رامین لطفی، فرهاد آهکپز، مدیر

داخلی: رویا فردوسی، پشتیبان: پریسا ایراندوست آذر، حلیمه

رزمی و رحیم محمدزاده

نشانی: آذربایجان شرقی، مراغه، کمربند شمالی، موسسه

تحقیقات کشاورزی دیم کشور، تلفن تماس: ۰۴۱-۳۷۲۲۸۰۷۸

موسسه دیم در ششمین نمایشگاه بین‌المللی اکسپوی ایران و آفریقا حضور فعال داشت. ششمین

نمایشگاه بین‌المللی اکسپوی
ایران و آفریقا از ۸ الی ۱۲

اردیبهشت در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار شد و موسسه دیم با نمایش آخرین دستاوردهای تحقیقاتی از انواع محصولات زراعی حضور فعال داشت. در طول برگزاری نمایشگاه دکتر خیام نیکویی معاون وزیر و رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، وزیر کشاورزی کشور سریلانکا، فهد درویش رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و سوریه، جمعه خان رئیس تحقیقات کشاورزی بلوچستان پاکستان و کارشناسی از کشور روسیه، هند، گرجستان و افغانستان از دستاوردهای موسسه بازدید کردند.

نتایج پروژه ضریب نفوذ ارقام جدید گندم در دیمزارهای

کشور ارائه شد. نتایج پروژه ضریب نفوذ ارقام جدید گندم در

دیمزارها و عوامل تأثیرگذار بر آن، در جلسه ای با حضور رئیس و

معاون پژوهش و فناوری، رؤسای بخش‌های تحقیقاتی، اعضای هیئت علمی، محققین و کارشناسان موسسه دیم در سالن شهید شفیق‌زاده برگزار شد. بر اساس نتایج این پروژه، کمبود بذر به میزان کافی، ناآشنا بودن کارشناسان با ارقام جدید، اطلاع‌رسانی ضعیف، ارتباط با محققان و کارشناسان، ارتباط با کشاورزان پیشرو، قیمت بالای بذر گواهی شده نسبت به بذر خودمصرفی، نبود نقدینگی برای خرید بذر ارقام جدید، دسترسی کم و حتی عدم دسترسی به بذر ارقام جدید در برخی از مناطق به دلیل کمبود بذر گواهی شده ارقام جدید (بخصوص در گلستان و زنجان) و سازگاری ارقام با اقلیم